

ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΑΧΥΣΑΡΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ν.Σ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

1. Το οστεοφυλάκιο

Μια εποχή –όταν είχα πρόβλημα για το θέμα που θα σχολίαζα στο ΒΗΜΑ– άνοιγα ένα σχολικό βιβλίο της κόρης μου και το πρόβλημα σταματούσε να υπάρχει.

Οι βλαβερές και πονηρές αλεπούδες που μας καταστρέφουν τα κοτέτσια (στο Παγκράτι...), τα βρωμερά έλη με τα κουνούπια που τα αποξήρανε ο άνθρωπος και τα έκανε χρήσιμη γη για τις καλλιέργειες (και τις χωματερές...), οι κάκιστοι λύκοι που μας τρώνε τα πρόβατα –κι έτσι εμείς έχουμε λιγότερα παιδάκια στις ταβέρνες– οι καταστροφές που πρέπει να κάνουμε στις φωλιές των αετών των οποίων πρέπει να σπάζουμε και τ' αυγά επειδή προκαλούν μεγάλη βλάβη, ήταν στο διατολόγιο των μαθητών του δημοτικού.

Την εικόνα αυτή συμπλήρωναν, φυσικά, στις μεγαλύτερες τάξεις κροκόδειλοι, λιοντάρια, μαιμούδες και τάρανδοι. Τα παιδιά είχαν σωστή πληροφόρηση για την πιθανή τους επίσκεψη σε ζωολογικό κήπο ή –έστω– σε τσίρκο!

Παντού υπήρχε και αναφορά στο φθινόπωρο και τα φύλλα που πέφτουν. Βέβαια ο έρημος ο Παπαδιαμάντης (πού τον θυμήθηκα;) έγραψε:

«Χαίρεται το μικρό ερίφιο που πηδά χαρμόσυνα.

Κι' η πλάση όλη αναγαλλιάζει

και το φθινόπωρο ξανανοιώνει η γης»

Αυτό, βέβαια, είναι πιθανότατα άλλου παπά Ευαγγέλιου μια κι εμείς ακούσαμε τον Φρανκ Σινάτρα να τραγουδά για τα «falling leaves»!

Ευτυχώς, τα πράγματα άλλαξαν και τα τελευταία χρόνια οι εφημερίδες με τις οποίες ενημερώνονται στα θέματα της ειδικότητας και της επιστήμης τους όσοι αποφασίζουν για το τί είδος πρόγραμμα θα υπάρχει στο Δημοτικό έχουν και αρκετά θέματα για το περιβάλλον και την οικολογία. Αφού τα γράφουν αυτά οι εφημερίδες πάει να πει ότι κάτι τρέχει (...στα γύφτικα!). Άς αποφασίσουμε, λοιπόν, να γίνει κτήμα των παιδιών το πεδίο αυτό της γνώσης.

Έτσι, η Μελέτη του Περιβάλλοντος αρχίζει να διδάσκεται στο Δημοτικό.

2. Η αποστέωση

«Όταν ένας χειρουργός κάνει εγχείρηση –ακόμη και για κρεατάκια, ακόμη και σε ασφαλισμένο του ΙΚΑ– σίγουρα δεν έχει μπροστά του «αναλυτικό πρόγραμμα» ενεργειών που τον παρέδωσε, με την αυστηρή εντολή να το τηρεί μέχρι κεραίας, το Υπουργείο Υγείας. Γιατί, άραγε, ο δάσκαλος πρέπει να έχει και ν' ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας;».

Τα παραπάνω είπε κάποτε ένα από τα επαρκέστερα άτομα που σχετίζονται με παιδαγωγική και εκπαίδευση, η Βάσω Τοκατλίδου και νομίζω ότι περιγράφει μ' ενάργεια το πρόβλημα και το από πού πρέπει να ξεκινήσουμε τη συζήτηση.

Το βιβλίο που φτάνει στα χέρια του μαθητή, το όποιο βι-

βλίο, δεν έχει σχεδιαστεί από το συγγραφέα αλλά από το Υπουργείο Παιδείας. Ο κατ' ευφημισό συγγραφέας, αν δεν κάνω λάθος, απλώς παίρνει το αναλυτικό πρόγραμμα από το Υπουργείο (όπως όσες ράβουν φορέματα αντιγράφουν τα πατρόν από το Burda!) και «συρράβει» πάνω σ' αυτό.

Ας σημειωθεί ότι ακόμη και το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει ακόμη και για τις παιδαγωγικές ακαδημίες περιγράφει με λεπτομέρειες όλα τα κεφάλαια που θα διδαχθούν στα επόμενα έτη και δημοσιεύεται, με την υπογραφή του Υπουργείου Παιδείας, του Πρωθυπουργού και του Προέδρου της Δημοκρατίας, στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης!

Έτσι, στο δεύτερο έτος των παιδαγωγικών ακαδημιών υπάρχει και το Περιβάλλον και η Οικολογία που περιέχει τα παρακάτω:

Οικολογία-Μελέτη του Περιβάλλοντος.

Οικοσυστήματα, σχέση αυτών με την ενέργεια, οικολογικοί παράγοντες (κλιματικοί, εδαφικοί, τροφικοί κ.λπ.). Φωτοσύνθεση – χημειοσύνθεση – αυτοτροφία και ετεροτροφία. Τροφικές αλυσίδες. Κύκλος του νερού, του άνθρακα, του αζώτου, του οξυγόνου. Το περιβάλλον, μόλυνση και ρύπανση του περιβάλλοντος, μέτρα για την προστασία αυτού. Περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Μ' αυτή τη βάση για τί είδους νέα αντίληψη στην εκπαίδευση μιλάμε; Μπορεί ένα ανελεύθερο σύστημα στο οποίο όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται στην κορυφή να περάσει στο σχολείο όλη την ιδιαιτερότητα, την ελευθερία και την αντιαυταρχικότητα που προσπαθεί διαμέσου της συνολικής αντιμετώπισης και όχι της καρτεσιανής λογικής να διδάξει η οικολογία;

3. Οι νάρθηκες

Έχουμε, λοιπόν, ένα ανελεύθερο κεντρικό σχεδιασμό που αναλαμβάνουν να τον εκτελέσουν (...στη κυριολεξία!) οι δάσκαλοι. Στο σημείο αυτό –ακόμη δεν φτάσαμε στο όποιο βιβλίο– ας σχολιάσουμε τη θέση της ομοσπονδίας τους.

Συνεχώς ακούω –ιδιαίτερα όταν πλησιάζουν απεργιακές κινητοποιήσεις– για την αναβάθμιση των σπουδών στα σχολεία και τις προσπάθειες της ΔΟΕ. Από ό,τι μπορώ να καταλάβω σ' όλες τις περιπτώσεις συχνά ακούγονται εκφράσεις για συμμετοχικές διαδικασίες. Μόνο που το κύριο πρόβλημα –ο ανελεύθερος κεντρικός σχεδιασμός– δεν φαίνεται ν' απασχολεί κανένα.

Στο σημείο αυτό –κατά τη γνώμη μου– εστιάζεται το μεγαλύτερο τμήμα του προβλήματος. Είναι αδιανόητο αυτό που ισχύει σήμερα. Η βάση –οι δάσκαλοι– το δέχονται χωρίς συζήτηση λες και πρόκειται για δόγμα!

4. Οι φυσιοθεραπευτές

Μόλις κυκλοφορήσει το αναλυτικό πρόγραμμα το επόμενο βήμα είναι η συγγραφή του βιβλίου. Του μοναδικού βιβλίου που θα μοιραστεί στα παιδιά δωρεάν.

Εδώ υπάρχουν δύο δυνατότητες. Ή θα γίνει διαγωνισμός ή θα γραφεί μ' ανάθεση. Συνήθως επειδή υπάρχει καθυστέρηση η δεύτερη οδός (προσοχή! όχι ο τρίτος δρόμος!) προσφέρει μεγαλύτερη ταχύτητα κι έτσι είναι δυνατόν το βιβλίο να φτάσει στους μαθητές πριν από το... δεύτερο εξάμηνο. Ο δάσκαλος είναι υποχρεωμένος να το ακολουθήσει πιστά.

Πώς είναι δυνατόν –το ξανατονίζω– αυτό το αυθαίρετο σύστημα να περάσει από μέσα του την ελευθερία της αναζήτησης, της κριτικής και της αντιαυταρχικής εκπαίδευσης όταν το ίδιο είναι αυταρχικό;

Οι «συγγραφείς» έχουν γράψει το βιβλίο έχοντας μπροστά τους το αναλυτικό πρόγραμμα το οποίο παραγγέλνουν μ' ότι στοιχεία βρίσκουν έτοιμα από άλλα βιβλία δικά μας και ξένα των οποίων αλλάζουν τον αδόξαστο στην αντιγραφή. Επειδή τα περισσότερα αντίστοιχα βιβλία –ακόμη και τα ελληνικά– προέρχονται από μεταφράσεις αντίστοιχων ξένων το τελικό προϊόν δεν είναι τίποτε παραπάνω από μια συρραφή ξένων στοιχείων για τη χώρα μας τα οποία έχουν εμπλουτιστεί με στοιχεία από εφημερίδες και λαϊκίστικα συνθήματα τα οποία όχι μόνο –ας μιλήσω για την ειδικότητά μου– αγνοούν τις ιδιομορφίες του ελληνικού περιβάλλοντος αλλά συγχρόνως το διαστρεβλώνουν.

Διάβασα προσεκτικά όλα τα βιβλία που εκδόθηκαν για τη Μελέτη του Περιβάλλοντος και έγινα έξω φρενών. Δεν πρόκειται να κάνω επίθεση προσωπικά στους συγγραφείς επειδή τους θεωρώ τελευταίους τροχούς της υπόθεσης. Άλλωστε εφόσον τους ενέκριναν οι αποπάνω και τους αποδέχονται οι αποκάτω σημαίνει ότι όλοι μας βράζουμε στο ίδιο καζάνι. Δεν μπορώ όμως να μην αναφερθώ στα γεγονότα που σχετίζονται με την πλήρη άγνοια του ελληνικού περιβάλλοντος.

Τα περισσότερα κοινά φυτά της Ελλάδας, για παράδειγμα, δεν αναφέρονται. Πουθενά δεν βρήκα έστω ένα στοιχείο για το πουρνάρι, το θυμάρι, τη δάφνη, τη μυρτιά. Αν ρωτήσει κάποιος ένα παιδί τί του θυμίζει η λέξη δάφνη ή μυρσίνη αρχίζει να σκέπτεται για γυναικεία ονόματα. Το πουρνάρι το περισσότερο κακό φυτό της χώρας μας πιθανότατα θα του θυμίσει –αν του θυμίσει– το όνομα κάποιου χωριού. Άλλωστε υπάρχουν πάνω από είκοσι χωριά με τ' όνομα πουρνάρι.

Τα φυτά κατά τους ευφάνταστους συγγραφείς «βρίσκουν την τροφή τους στο... χώμα» και το γοητευτικό φαινόμενο της φωτοσύνθεσης –στο οποίο στηρίζονται τα πάντα– δεν το συζητούν. Πιθανότατα το αγνοούν και οι ίδιοι. Ενώ είναι γνωστό (;) ότι στα φύλλα υπάρχουν τα στόματα απ' όπου περνά το διοξείδιο του άνθρακα για τη φωτοσύνθεση ούτε λίγο ούτε πολύ «οι ρίζες είναι τα όργανα που βοηθούν τα φυτά να παίρνουν την τροφή τους. Είναι, σαν να πούμε τα στόματά τους»!!

Το γιατί τα φυτά έχουν φύλλα που είναι πράσινα ή γιατί έχουν λουλούδια κι αυτό παραμένει άγνωστο.

Βέβαια, δεν ήταν δυνατόν να ξεφύγουμε και από τις ωφελιμιστικές και καταναλωτικές μας τάξεις. Έτσι «πολλά από τα άγρια ζώα βλάπτουν τον άνθρωπο, όπως οι λύκοι...». Το πόσο βλαβεροί είναι οι συγγραφείς δεν θα έπρεπε να το σχολιάσουμε;

5. Οι ζαχαροπλάστες

Τι προτείνει –τέλος πάντων– είναι η μόνιμη επωδός αρετών όσων διαβάζουν κείμενά μου. Πιστεύω ότι τα πράγ-

ματα έχουν φτάσει στο απροχώρητο γι' αυτό και η αγωνία μου είναι λίγο πριν από το αν ένα σχολικό βιβλίο είναι κάκιστο ή όχι. Η αγωνία αυτή δεν στηρίζεται τόσο στο απαρχαιωμένο σύστημα όσο στην χοντρόπετη άγνοια εκείνων που σχεδιάζουν. Οι μεν εγκρίνουν οι δε διδάσκουν χυδαίους λαϊκισμούς όπως ένας χαρακτηριστικότερος στη Μελέτη Περιβάλλοντος της Δευτέρας Δημοτικού στη σελίδα 48. Εκεί υπάρχει ο τίτλος «Αν κυβερνούσαν τα παιδιά...» και αποκάτω τέσσερεις εικόνες. Κάτω δεξιά ένας μαθητής μπροστά στον μαυροπίνακα κάνει μάθημα στους μεγάλους –μεταξύ των οποίων και ένας παπάς! Ο μαυροπίνακας γράφει «λεφτά κύριοι, λεφτά για σχολεία» και φαντάζομαι ότι συμπυκνώνει όλο μας το πρόβλημα. Δηλαδή, αν έχουμε περισσότερα λεφτά θα έχουμε και καλύτερη εκπαίδευση; Ή μήπως, πρόκειται για σύνθημα της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας και αφορά τους μισθούς;

Όμως, το χειρότερο δεν είναι μόνο τα λεφτά που χρειάζονται. Δεν ήταν δυνατόν να μη συζητηθεί και το πολυφορεμένο και μεταχειρισμένο σύνθημα της Ειρήνης. Έτσι, όταν τα παιδιά πάρουν την κυβέρνηση θα μετατρέψουν ένα εργοστάσιο πυρομαχικών (...την ΠΥΡΚΑΛ;) σε εργοστάσιο... ζαχαροπλαστικής!

Νομίζω ότι όποιος πικράθηκε με όσα γράφω θα γλυκαθεί. Άλλωστε αν έχουμε περισσότερα λεφτά θα αγοράζαμε και περισσότερα γλυκά, που τόσο μας αρέσουν. Έστω κι αν έχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό παχυσαρκίας παιδιών στην Ευρώπη!

Κάθε δεύτερο
Σάββατο

Δεκαπενθήμερος
ΠΟΛΙΤΗΣ

- σχόλια
- ένημέρωση
- αναλύσεις

Ένα περιοδικό γιά τήν Άριστερά